

בעזרת

שיטת הקדמונים פירוש רשב"ם

על מסכת
עבודה זרה
(חסר)

יוצא לאור בפעם הראשונה עפ"י כתבי יד
עם הערות ומראה מקומות
מאת
משה יהודה הכהן בלוי

ועתה הובא לדפוס – מהדורת צילום – ע"י משפחת המו"ל
ומכון www.HebrewBooks.org

"שֶׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשֶׂה עוֹלָה" (צפניה ג, 9)

No part of this edition may be reproduced
IN ANY FORM - PHOTOCOPY,
ELECTRONIC MEDIA, OR OTHERWISE.
Without WRITTEN permission from the
copyright holder.
The rights of the copyright holder will be
strictly enforced.

בהכנת מהדורה זו הושקעו עבודה רבה
ודמים תרתי משמע!
כל הזכויות שמורות
– למשפחת הרב בלוי
אסור להדפיס, להעתיק או להפיץ ספר זה או קטעים
ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני או מכני,
לרבות צילום והקלטה ללא אישור בכתב.

הובא והוכנס לאתר ע"י חיים

www.HebrewBooks.org

ניתן להשיג את הספרים אצל:

הרב ראובן הכהן בלוי

607 Lefferts ave.

Brooklyn NY 11203

718-774-3997

Kadmonim@gmail.com

לעילוי נשמות

הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה

בהר"ר ירמיהו הכהן ולאָה ע"ה בלוי

מו"ל כת"י הראשונים, רב בית הכנסת ומנהיג רוחני
במשך יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומזוזה

נפטר ג' אייר ה'תשס"ג

לסדר "אמור אל הכהנים"

ולעילוי נשמות

זוגתו הרבנית חנה חי' חנה בת ר' מאיר שמריהו זרחל

נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג

יה"ר, שתיבה ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורצו שובני עפר

והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

פירוש רשב"ם

[דף ט ע"ב] **ראיפקעה לאורכה**. חציה אחד הולך לכאן וחציה אחר הולך לכאן. וכשהוא מחבק החצאין טפח מטפח יין של חציה ליין של חציה. ונהי דהנאה לא מיתסר, דאינו מתכוין ליגע, וכשנפל [לבור] ועלה הוא [ד]אסור בשתיה ומותר בהנאה. אבל כשהיא נפקעה (לרווחה) [לרחבה] בעוגל שלה אין היין מתפרד אילך ואילך, אלא (בכחו) במקומו עומד ויוצא דרך הסדק. וכי קא מחבר ליה, מעשה לבינתא קא עביד, שמכביד עליה. **טופח להטפיה**. שאם טופח בידיו על היין ידבק בידו מן היין כל כך שאם יחזור ויגע בדבר אחר בידיו יראה בו רושם יין שבידיו. **בעי חרחה ובעי ניגוב**. דכיון דיש שם יין כל כך ונסכיה גוי, (ש)צריך ניגוב כדי שיפלוט הגת מה שבלע מיין נסך (?). **בהרחח בעלמא פגי ליה**. דלא בלע גת מיין נסך כלל. ומיהו (ביין) [אגן] לא עבדינן ניגוב בגתות של גוים, אלא הדחה בעלמא. וסמכינן אראיות שבפרק אחרון (?), דלא בעי ניגוב (?). (כ"ש) [כך שמעתי]. ואם [אין] לו מלוה מותר, כגון בעיר שישאל וגוים דרים בתוכה (?), כדמוכח במתני' לקמן (?). **מדדו בקנה**. דוקא בקנה, אבל ביד או ברגל אסור בהנאה. דלא כר' נתן ובר פלוגתיה (?). אלא כברייתא דאגרדמים (?). גוי שאינו נוגע אלא בפיו לשתות, ואסרינן ליה בהנאה. ודוקא נמי מדדו בקנה, אבל נוגע בקנה לשם נגיעה ולא לשם מדידה אסור בהנאה. כמגע על ידי דבר אחר דלעיל (?) בשמעתין בעובדא דבי רב, דשרא רב לזבוגיה לגוי משום [ד]שלא בכונה הוה. אבל בכונה הכי נמי דאסור.

מטפח על פי החכית מרותחת. ואינו נוגע ביין, כי אם ברתיחה העולה, [ד]מתוך שמטפח עליה ונוגעת ביין, כמשכשך [במקל] דמי (?). **נפל את החכית וכו'**. הוא הדין לא כן, אלא מעשה כך. **בחמתו**. בכעסו. והוא הדין שלא בכעס דשרי, כדמפרש. **ינוחו לו וכו'** כשהוא אומר וכו'. לאו משום דשמעיניה דאסר בהנאה ורבנן שרו. אלא כלומר, לית ליה איסור ביין לחצאין. **זב מטמא בין במתכוין בין שלא במתכוין**.

[דף טא ע"א] **הפתוח**. [בבית] שהוא פתוח [לר"ה] יומם ולילה (?). **פסיק רישית**. דדקלא, ואינו עושה פירות. ופליק לעיוני בתרה. לראות מרחוק. **בחצירו של גוי**. שאינה פתוחה לרשות הרבים. **אע"פ שאין מפתח וחורתם בידו**. [דף טא ע"ב] **בחצר אחרת**. אם ישראל בחצר אחרת, מותר.

---

(1) עיין תורה א', בשם רבנו. (2) לקמן עד ע"ב. (3) וכ"כ בשמר האו"י שער רלב ובתורה בעיא. (4) מובא באו"י שער רלג. (5) לקמן טא : (6) לעיל נו ע"א. (7) לעיל נח ע"א. (8) לעיל נו ע"א. (9) מובא באו"י שער רלה. (10) מובא באו"י שער רלה. ועיין תוספות רבנו יהודה מפריש

והוא שמפתח או חותם בידו. הואיל ואינה פתוחה לר"ה. (דכיון) [וכיון] דיינו של ישראל הוא, ושכר הבית או לקחו, סגי ליה בחותם אחד. כן נראה לרבי. [חמשה] יינו של גוי ברשותו וישראל דר באותה חצר מותר והוא שמפתח או חותם¹¹ בידו. והוא הדין לחותם [בידו] ואע"ג דאין ישראל דר באותה חצר מותר (נ"ר [מ"ד]¹²). (לקיצין). והא א"ל ר' יוחנן לתנא וכו'. הכא ודאי ר' יוחנן מסברא קאמר ליה תני הכי. דקסבר דליכא דמחמיר כולי האי, דבעי מפתח או חותם היכא דישאל דר באותה [חצר]. ואי רבנן (האך) [אהך] דקתני ותירצה ר' יוחנן הו קיימי, ואמר לעולם אסור עד שיהא יושב ומשמר אע"ג דישאל דר באותה חצר, אמאי קאמר ליה ר' יוחנן לתנא תני אע"פ שאין מפתח [וחותם] בידו. הא איכא חכמים דמחמירי טפי, דאפילו ישראל דר באותה חצר אין לו תקנה במפתח או חותם (אפילו היכא דישאל דר באותה). אלא ודאי, מדקאמר ליה תני וכו', קים ליה לר' יוחנן דמילתייהו דחכמים לאו אההיא קאי, וליכא דמחמיר כולי האי¹³. מ פ י ר ב י . שאינו בא לקיצין. וכל שעתא מירתת גוי השתא אתי ולא נגע. פרכא. מגדל, והושיבו שם החבית¹⁴. חמרא שרי. אפילו חביות פתוחות.

הדרן עלך ר' ישמעאל

פרק השוכר את הפועלים

[דף סב ע"א] השוכר. האומר לפועל, בשנת השמיטה. שכרו אסור¹⁵. שאין זה שכר, אלא מכירה שמוכרו לו בדינר, ואיסורא גמי עביד, דרחמנא אמר לאכלה ולא לסחורה, ואיהו מזבין ליה [ה]אי ירק בדינר¹⁶. שעושיין מלאכה בפירות שביעית. מביאין אותו מן השדה או ממקום למקום לסחורה. אלא (לקדוש שאין) [דקדוש שכרו] בקדושת שביעית. דקנסינהו. ומי קדוש וכו'.

[דף סב ע"ב] רבא אמר וכו'. היינו דר' יוחנן. מי לא תניא אחד אבן וכו'. ונפקא לן¹⁷ מכי קבר תקברנו. (אלא) [אלמא] אשמועינן קרא דאיסור הנאה בקבורה, ולא חיישינן לתקלה. ה"ג חבא לא מוכחא מילתא אימר אינש ננב ואייתי קבר. הביאו וקברן לכאן, כדי להעלימו מן העין. דבי ר' ינאי. אנשי ביתו לאחר [מותו].

[דף סג ע"א] הא איתיה בעיניה. וחייל עליה איסור אתנן.

סוד"ה וחלון ותוד"ה וחלון. (11) גירסתנו: מפתח וחותם בידו. (12) עיין רש"י ד"ה ה"ג. (13) עיין תוס' רבנו יהודה מפרש ד"ה והא. (14) אבל בתוס' ר"י מפרש ד"ה הביא ובתוד"ה ההיא פירשו, שהיה היין מונח ברחוב. (15) עיין ברש"י ד"ה שכרו ובתוד"ה נמצא. (16) בסנהדרין מו ע"ב. (17) חולין

ואין בה קדושה (כלום) [כלל]. הקריבתו פשיטא] ליה. ובמאי דפשיטא ליה מתרץ לברייתא. עיקר שכר אתנן שאסרה תורה. כגון דיהיב לה בשעת ביאה (ודכי יהב לה) או כל זמן שעסוקים באותו ענין. מ פ י ר ב י . והוא מחסרא במשיכה. לא עשתה בו [משיכה] בשעת ביאה. וכי יהיב לה לאחר זמן לאו אתנן [הוא]. בזונה גויה. ובת איתויי קרבן היא. דאמר מר¹⁷ איש איש לרבות את הגוים שנודרים [גדרים] ונדבות כישראל¹⁸. אי נמי כגון שנתנתו או שמסרתו לישראל, ואתנן אינו יוצא מידי איסורו לעולם. דלא קניא במשיכה. כלומר אין קנייתה על ידי משיכה, אלא במתן מעות דלא במשיכה. הילכ' זונה גויה כי בא עליה והתנה עמה טלה זה בהכי, קניא ליה ואע"ג דלא משכה. ולכי יהיב לה לאחר זמן, אתנן הוא ואסור. אבל זונה ישראלית לא קניא בביאה אלא במשיכה. דאין ישראל קונה בנתינת מעות אלא במשיכה.

[דף סג ע"ב] אלמא כי פרע. לאחר זמן שאכלן. דמי איסורא פרע. והרי הוא כמאכילו איסור, [כלומר] כאילו קנאו הוא בעצמו והאכיל לה. הבא. דאמר יאות הן עבדין, דכיון דליתה לשביעית בשעת פריעה, לאו דמי שביעית פרע, אלא מתנה בעלמא הוא דיהיב. מדין ערב. שאמר אדם לחבירו הלوه מנה לפלוני, ואם לא ישלמנו לך אני אפרענו לך. ואשכחן דמחייב ערב, דכתיב¹⁹ אנכי אערבנו מידי תבקשנו, בשלהי נזיקין²⁰. כיון דלא מיוחד שיעבודיה לא מיתסר. מכאן לפורע חמץ אחר הפסח למי שהלוהו לפני הפסח [שמותר]²¹. ה"ג בספרים יתיב רב נחמן ועולא ואבימי (רב) [בר] פפי ויתיב ר' חייא בר אמי גבייהו יתבי וקמביעיא לחו וכו' שברו לשבור ביין נסך מהו מי אמרינן וכו' אמר לחו רב נחמן ישבר ותבא לו ברכה לימא מסייע ליה וכו'. כל היכא דתנ' ויתיב פלוני גבייהו, היינו משום דאיצטריך לן ההוא פלוני לפרוקי או לאותיבי בהתיא מילתא, לכך הוזכר לבדו לומר הוא בעל הקורה. וכאן לא הוצרך כלל, דקאמר ויתיב ר' חייא בר אמי גבייהו, ולא איירי איהו בכולה שמעתין. [ויש] אומרי²² מתוך שהוצרך לנו בנערה שנתפתתה²³ דיתבי הגי אמוראי גופייהו (אהרדי) [בהדי הדדי] ויתיב ר' חייא בר אמי גבייהו אתא ההוא גברא דשכיב ארוסתו א"ל זיל קבר או הב לה כתובה א"ל ר' חייא בר אמי תנינא אשתו ארוסה לא אונן ולא מטמא לה וכו'. ובחדא מתיבתא נאמרו הנך

יג ע"ב. 18) דעת רבנו, שכמו שאין מקבלין קרבן בעל מום מן הגוים כך אין מקבלין מהם אתנן זונה לקרבן. 19) בראשית מג ט. 20) ב"ב קעג ע"ב. 21) מובא בשם רבינו באו"ז מס' פסחים שער רמז, ובשם רש"י בטור או"ח ר"ס תנ. ועיין תשובות רש"י סימן כח. וכ"כ הראב"ה פסחים סימן תסו. ובהגהות מיימוניות ה' חמץ ה"י, ומרדכי פסק כל שעה. ובמאירי לעיל סב ע"ב. 22) ר"ת, אחי

שמועתא [דהכא] ודהתם ביום אחד, לכך הוזכר שמו דר' חייא [בר אמי] לחודיה, שנצרך לאחר מן השמועות, ואגב אורחיה הזכיר שמו לעצמו בכלותו אף באותן שלא דבר בהן. ובעלי הגמרא חלקום וקבעום כל אחת במקומן. הגי' דין נסך, ודמי ע"ז, וגר תושב אם מבטל לע"ז במסכת עבודה זרה, וההיא דכתובה בכתובות. מי אמרינן כיון שרוצה בקיומו אסור. דקנסינן ליה, כי אגרא דין נסך דאיסורא הוא שיהא רוצה בקיומו. כדאמרינן באין מעמידין⁽²³⁾ גבי חרס הדרייני דאסרו לסמוך בהן כרעי המטה. וכדמוכח בכלה שמעתין. ומסקנא דכל רוצה בקיומו, אפילו שלא יגנבו ולא יאבדו, אפילו שלא ניצטדו זיקי שיש בתוכן יין נסך, שפיר דמי, אע"ג דרוצה בקיומו. [אין] עודרין [עודר] תולדה דזורע הוא, דמהני לגדל כלאים. עם הנכרי בכלאים. בארץ ישראל, דכתיב שדך לא תזרע כלאים. ואמרינן בפרק קמא דקידושין⁽²⁴⁾ דהאי שדך למעוטי זרעים שבחוצה לארץ. דכלאי זרעים בחוצה לארץ לאו דאורייתא. והלכתא אין עודרין עם הנכרי בכלאים של נכרי, ואע"פ שאין השדה של ישראל אלא של נכרי, דהאי דכתיב שדך, לאו למעוטי דנכרי, אלא למעוטי דחוצה לארץ⁽²⁵⁾. מ פ י ר ב י .

[דף טד ע"א] אבל עוקרין עמו. אם היה הנכרי עוקר ירקות (עמו) הערוגה של כלאים, כדי להקלישן ולהרויח להנשארים שיגדלו יפה, עוקר ישראל עמו. שאע"פ שעוסק בקיומן, ולהשביחן עושה, כיון דממעט תיפלה שפיר דמי. דאע"פ שכלאי זרעים הן ומותרין באכילה, שהרי לא נאסרו אלא כלאי הכרם, דכתיב בהן פן תקדש המלאה פן תוקד אש, דמיתסרא אפילו בהנאה, והנך אין בהם אלא מלקות דזריעה. אפילו הכי תיפלה ניגהו, שהרי הקפיד קרא ואסרם בזריעה⁽²⁶⁾. ואע"ג דנכרי לא מיפקד אזריעת כלאים, ממעט תיפלה הוי האי ישראל ושפיר דמי. מ פ י ר ב י . סבריה הא מני ר"ע היא דאמר המקיים בכלאים לוקה. כוורע. וזהו קיום חפירה ועקירה⁽²⁷⁾. ואע"ג דאסור לעקור, משום מקיים. כיון דאיכא מיעוט תיפלה שפיר דמי. גבי יין נסך נמי, אע"ג דרוצה בקיומו, כיון דאיכא מיעוט תיפלה שפיר דמי. חמנכש והמחפה בכלאים. אע"ג דאינו זורע, כיון דעוסק בקיומן לוקה. ר"ע אומר אף המקיים. במועד קטן⁽²⁸⁾ איכא מאן דמפרש, דכולה ר"ע היא, וה"ק שר"ע אומר אף המקיים. הא מני רבנן היא. דפליגי עליה דר"ע ואמרי אין מקיים לוקה, אלא זורע בלבד. הלכ' עוקר שרי. אבל יין נסך דאיכא למיקנס משום רוצה בקיומו קנסינן.

רבנו כמובא בתוספות רבנו יהודה מפרש ד"ה ויתבי, ובתורה ויתבי. (23) כתובות
 ג ע"א. (24) לעיל לב ע"א. (25) קידושין לט ע"א. (26) עיין תוספות
 רבנו יהודה מפרש ד"ה אין ובתורה אין. (27) עיין תורה אין. (28) אבל
 רש"י ד"ה אפילו, פירש שעשה להם סייג. ועיין תורה רבי. (29) מ"ק ב ע"ב.